

4/
6

Irländskt regeringsskifte

Det av De Valera ledda partiet, Fianna Fail, som besegrats vid valen i maj och i onsdags fick nederlaget bekräftat genom en parlamentsomröstning, brukar i regel betecknas som liberalt. Det är en föga träffande karaktäristik. Den härrör från de år då partiet, som avvisade fördraget med England av år 1921, i konflikt med den irländska regeringen arbetade för totalt oberoende och utträdde ur samväldet. Sedan dess har partiet suttit vid makten i nära 20 år (1932-1948 och 1951-1954), och det kan inte påstås att dess politik under denna tid haft en speciellt liberal eller över huvud reformvänlig prägel. Motpartiet, Fine Gael, vars ledare Costello nu valts till premiärminister, kallas på lika svaga grunder konservativt; även denna benämning måste förstås mot bakgrunden av partistriderna för bortåt 30 år sedan. Då partiet kom till styret 1948 var det i koalition dels med arbetarpartiet, dels med det republikanska partiet; konsekvensen härav blev att Fine Gael-regeringen genomförde utträdet ur det brittiska samväldet och tilllita under arbetarpartiets tryck vidtog åtskilliga sociala reformer. Möjligen kan det sägas att Fianna Fail mera energiskt arbetat på ekonomiskt oberoende och industrialisering, genom höga skyddstullar och subventioner, medan Fine Gael verkat för jordbrukets utveckling och tagit avstånd från extrem ekonomisk isolationism. De senaste valen kännetecknades av likgiltighet och brist på klara motsättningar partierna emellan. Såsom vid nästan alla val i Europa och Amerika under senare år anklagade oppositionen regeringen för de stigande priserna, medan regeringen hänvisade till det bevarade väståndet; en viss arbetslöshet och en därav betingad utvandring har emellertid under de skiftande regeringarna markerat en svaghet i Irlands ekonomiskt-sociala situation.

Genom Costellos val till premiärminister har en ny koalitionsregering kommit till stånd. Fianna Fail är fortfarande det största partiet med 65 platser. Fine Gael med sina 50 mandat har tvingats gå samman med arbetarpartiet (19 mandat) och agrarerna (5 mandat) för att få en majoritet av en röst; koalitionen väntas dessutom få stöd av de tre nyrepublikanerna och några representanter utanför partierna. Det kan väntas att arbetarpartiets inträde i regeringen vid detta tillfälle liksom år 1948 leder till utvidgning av socialpolitiken; särskilt när det gäller hälsovården finns det mycket att göra. Utrikespolitiskt betyder valen mycket litet. Alla partier är emot inträde i Atlantpakten och Föränta nationerna; skälet är helt enkelt att man icke vill liera sig med England så länge Ulsterområdet stannar utanför republiken som en del av Storbritannien. Att England och Ulster skulle gå med på en avveckling av Irlands "uppdelning" är alldeles uteslutet, och den irländska politiken kommer att stanna i en isolationism som kryddas av de ständiga utfallen mot det engelska styret i norra Irland.

Eamon De Valera, 72 år gammal och sedan flera år sjuk, lämnar sannolikt med detta val för alltid sin ledande ställning inom irländsk politik. Han har sedan nära fyrtio år personifierat irländsk idealism och fanatism, och den känsla av nationell enighet som numera är självklar för det irländska folket är till stor del De Valeras verk.